

Робот-чарівник

Георгій Почепцов

Незважаючи на свої тисячу літ, чарівник Аспарагус був дуже сучасною людиною. П'ятсот років тому він перший серед чарівників завів собі годинника, що накручувався, а десять років тому придбав раніше за всіх електронного. А ще були в нього електричні кавомолка й кавоварка, кольоровий телевізор найостаннішої моделі, не говорячи вже про пилосос і натирач підлоги. Коли в магазинах почали продавати електричні калькулятори БЗ-34, він перший придбав собі цей маленький комп'ютер. Навіть випередив найголовнішого чарівника. Хоча рахувати йому було, власне нічого, та саме тому він і вважався гарним чарівником, що кохався на всьому новому.

Коли навкруги заговорили про роботів, Аспарагус задумливо почухав потилицю. Навіть саме слово "робот" припало йому до серця. Він розібрав на деталі свої електричні кавомолку й кавоварку, кольоровий телевізор, електронний годинник і сорок два комп'ютери та начаклював собі справжнього робота.

Аспарагус оглянув його з усіх боків і щиросердно цмокнув у холодну металеву щоку.

Ще б пак! Робот став його гордістю. Жодний із чарівників за всю історію не мав робота, а він — мав. Робот міг ходити, на грудях у нього світився точний час. Тому він міг розбудити Аспарагуса коли треба. А що в нього були вмонтовані кавомолка й телевізор, то він зовсім легко міг приготувати каву й показати останні новини.

Своїми миготливими фотоелементами він з любов'ю позирав на свого господаря — чарівника Аспарагуса.

Але, як не прикро, сталося нещастя. А може, навпаки, це було щастя.

Якось робот витирав пил із пляшечок, коробочок, глечиків, у яких зберігалися різноманітні трунки. Він потягнувся протерти зелену пляшечку, що стояла далі од усіх, і ненароком скинув на підлогу срібну табакерку. Від удару вона розкрилася, й робота тут-таки огорнула хмарка. Тільки-но він нахилився, щоб підняти табакерку, як уже був зовсім інший — адже хмарка з коробочки могла оживляти будь-кого.

— Мені погано,— вимовив Робот свої перші слова,— бо я вмію розмовляти і не можу зізнатися в цьому Аспарагусові. Адже тоді він зрозуміє, що я скинув табакерку, й дуже засмутиться.

І вони почали жити удвох: Робот, який ожив, та Аспарагус, найсучасніший чарівник у світі.

Тепер Робот дивився на все іншими, розуміючими очима, слухав усе іншими, майже людськими вухами.

Вони жили пліч-о-пліч, і, зрозуміло, Робот побачив і засвоїв чимало нового. Він запам'ятав, що робив і казав Аспарагус, коли, приміром, обертався на кудлатого собаку. Чарівник полюбляв блукати вулицями саме так, що дозволяло йому бачити й чути набагато більше, аніж коли він мав людську подобу. Хто з нас звертає увагу на

собаку!

Робот вивчив чимало стародавніх заклинань, які викликали вітер чи бурю, дощ або сніг, які могли підняти вгору і знов опустити на землю. Довго зубрив чимале заклинання, завдяки якому стаєш невидимкою.

Майже всі магічні слова він прочитав у старій чаклунській книзі, яку Аспарагус засунув у купу прочитаних газет, оскільки для нього самого у цій книзі вже не було нічого нового.

Іноді Робот перевіряв себе: підходив до вікна, супив брови й бурмотів потрібні слова, і тої ж миті з літнього неба сипав сніг, а радіо починало говорити про циклони, що раптово насунулися на місто. Робот гмукав, коли чув це, і сніг уже не йшов.

Робот обертася на собаку та блукав по кімнаті, прислухаючись, як лунко калатає серце. Бути живим йому подобалося над усе на світі, і він заздрив нам, людям, котрі й не відають, як це чудово.

А ще йому сподобалось, як Аспарагус оживляв різні речі, примушуючи їх слугувати йому.

— Ловідрин, чашко,— промовляв чарівник.— Принеси-но мені холодної водички з-під крана.

І яскраво-червона чашка злітала до стелі й летіла на кухню. Поверталася вона вже не так стрімко, бо в ній була вода.

— Картиноль, чашко,— бурмотів чарівник, і вона летіла назад, до буфета, й там, розсунувши тарілки, займала своє місце.

Побачивши все це, Робот прокволом зітхнув.

— А що це ти прислухаєшся, наче розумієш? — насварився чарівник пальцем, і Робот тут же зник за дверима.

Але тільки-но Аспарагус пішов у своїх справах, як Робот, крекчучи, наче старенький чарівник, сів у крісло й мовив гучним голосом:

— Ловідрин, чашко, принеси-но мені води. Холодненької,— додав він, щоб усе було схожим, і чашка не запідозрила каверзи.

Чашка розсунула тарілки й полетіла до кухні. Радісний Робот захихотів од насолоди.

Невдовзі чашка повернулася й зависла над ним.

Воду роботи не п'ють, тож він замислився, як воно краще її використати. Але, як на злість, нічого до голови не лізло. А чашка не могла так довго чекати й вилила воду просто на ошелешеного Робота.

Робот помчав до ванної витиратися, адже він був залізний і вода могла добряче зашкодити.

Коли він, загорнувшись в махровий рушник, повернувся, чашка виплеснула воду на крісло й тут же чкурнула до кухні по воду.

— О! — схопився Робот за голову, скинувши рушник на підлогу. Він забув заклинання, яке зупиняє чашку. Того разу його налякав покрик чарівника.

Він бігав по кімнаті, намагався впіймати чашку, але та виверталась і продовжувала

носити воду. Тоді Робот почав гарячково гортати чаклунську книгу, та саме цього заклинання там не було, а чашка все носила й носила воду й виливала її на крісло. Адже так наказано!

Врешті Робот розкрив над кріслом парасольку, та це мало допомогло: тепер вода струменіла на підлогу, де збільшувалась калюжа.

— Що ж,— зітхнув Робот,— мабуть, не судилося мені більше жити з моїм дорогим Аспарагусом. Тепер він усе зрозуміє. А я не знесу, якщо він подивиться на мене з докором.— І Робот сумовито оглянув кімнату й полишив її назавжди. Він скористався заклинанням Аспарагуса й перетворився на звичайнісіньку дворнягу.

Набігавшись і нагулявшись у перші дні, Робот лише тепер як слід замислився і зрозумів, що йому не так уже й до душі бути чарівником. Люди навкруги кудись поспішали, отже, десь чекали на них. А він? Він нікому не потрібний. Він підгорнув хвіст і жалібно заскімлив. І раптом... Чому він похнюпився? Адже він може будь-якої хвилини начаклювати собі скільки завгодно друзів.

Ура! Придумав! Треба лишень згадати, які бувають друзі. І тої ж миті перед Роботом виникло тридцять заляклих фігурок, кожна з яких могла стати його другом. Робот, наче в магазині, обійшов ці манекени. Там були й люди, й собаки, і на кожному написано: "Друг сердечний", "Друг героїчний", "Друг у біді"... Роботу над усе сподобався такий самий, як він, собачка з ярличком "Друг сердечний".

І от уже весело біжать вони із собачкою Дружком по дорозі.

— Я твій найголовніший друг,— утовкмачував йому Дружок.— Найкращий друг. Ми з тобою весь час будемо дружити. І ввечері будемо дружити. І вранці. І вдень. Ух, як я тебе люблю. А ще ми повинні повірити один одному всі-всі свої таємниці. Та чого це ми весь час біжимо? Давай-но краще присядемо й почнемо дружити по-справжньому.

Але Роботу така підстроєна дружба здалася якоюсь нечесною.

Друг — це коли він друг справжній, а не начаклований.

І він знову самотньо затрюхикав по бруківці. Добре б, звичайно, повернутися до свого чарівника, але Робот устиг стільки накоїти за цей час, що навіть лячно було й подумати про це.

Раптом він помітив афішу, яка дуже зацікавила його. Він підійшов ближче, щоб як слід прочитати її.

"Палац піонерів запрошує дітей в гурток кібернетики. Заняття по вівторках, п'ятницях і неділях".

— А сьогодні що? Вівторок! Ага! — підстрибнув він на місці.— От із ким мені варто подружити. Адже я — Робот. А вони люблять кібернетику. До Палацу піонерів!

Він заспішив за адресою, зазначеною на афіші. Він біг і радів. Він увесь аж світився.

Але, на жаль, запізнився. Діти вже розходились, і Палац закривався. Він не міг утратити такої нагоди й чекати аж до п'ятниці. Тож він непомітно прилаштувався до трьох хлопчаків. Хто зверне увагу на собаку!

— А я тобі кажу, вона так налякається! — говорив один.

— Бац, і готово! — переконував другий.

— Негарно це,— силкувався всовістити їх третій.

— Іванов, Петров, Сидоров, до побачення,— прокричав їм чоловік, що проходив мимо, мабуть, керівник гуртка.

— До побачення, Олегу Євгеновичу! — хором відповіли йому хлопчак.

Як зрозумів Робот, вони вирішили на ділі використати набуті знання. Завтра, коли вчителька біології зайде до кабінету, її зустріне диво дивне — щиросердне привітання... скелета. Той підніме руку й заговорить.

— Не пропадати ж нашим електромагнітам,— упевнено сказав Іванов. Хлопці домовилися зустрітися завтра якомога раніше і вдарили по руках. Один принесе магніти, другий — дріт, третій — батарейки.

А четвертим у цій події вирішив узяти участь Робот.

З раннього ранку хлопці, які прийшли до школи найпершими, крекчучи, повзали по підлозі кабінету. Вони протягували дроти, з'єднували прямим зв'язком скелет із партою, яку обрали замість штабу для експерименту. Ще й половини класу не з'явилося, а все було готове. Тому ті, хто вже сидів у класі, з величезною насолодою і цікавістю чекали на тих, хто ще не знав про скелет, котрий ожив.

Ось до класу влетів Остапущенко, тягнучи, як завжди, переповнений портфель. На уроках Остапущенко читав художні книги. О, то був ідеальний об'єкт для експерименту!

— Остапе, а підійди-но до вікна, там тебе знизу хтось гукає,— попрохав його Сидоров.

Нічого не підозрюючи, Остапущенко пішов до вікна, з кожним кроком наближаючись до скелета.

Нарешті він порівнявся з електромагнітами. Від парти-штабу тої ж миті пішов наказ — скелет одкрив рота й привітно помахав рукою.

Остапущенко вибалушив очі й утер піт із чола. Потім потрусив головою. Скелет не лишився байдужим: у відповідь він закрив рота й опустив руку.

Хлопці не втримались і зареготали. Остапущенко почервонів і, стиснувши кулаки, поглядом шукав кривдника. А невдовзі й він так само сміявся над черговою жертвою експерименту.

Перед початком уроку кількість тих, кого розіграли, вже налічувала цілу дюжину. Експеримент удався на славу, як думали його учасники, хоча справа поки що не дійшла до головного.

І тут пролунав дзвоник. Збуджені, всі кинулись до своїх парт. Ніколи ще в класі не панувала така тиша. Поклавши руки на парти, учні повернули голови до дверей, в яких повинна була з'явитися Лілія Іванівна.

І двері широко розчинилися. Всі в очікуванні розваги навіть попідводились.

Та що це? Замість Лілії Іванівни до класу увійшов найсправжнісінький скелет із журналом під пахвою. Скелет № 2, бо рідний кабінетний скелет лишався на місці.

Перш за все той, що увійшов, привітався зі своїм побратимом у кутку, й вони

таємниче зашепотілися.

— Що ви кажете? — вигукнув скелет № 2.

Весь клас клацав зубами, спостерігаючи за цією нарадою.

Потім скелет № 2 підійшов до столу, недбало погортав журнал.

— Ага! — сказав він металевим голосом.— До дошки підуть... Іванов... Петров... І Сидоров теж.

Іванов і Петров учепилися в парту. Сидоров — теж. Навіть підйомний кран не зміг би їх зараз підняти.

— Я чекаю,— почулося від учительського столу. Іванов і Петров промимрили у відповідь щось

незрозуміле. На розбірливі слова у них не вистачало сил. У Сидорова — теж.

Робот, а це був саме він, зрозумів, що своєї мети він досяг, і, повитягавши із скелета електромагніти, вийшов із класу.

І тепер учні знову виразно почули дзвоник. Вони не знали, що той, перший, дзвоник пролунав лише для них. Після дзвінка до класу увійшла захекана Лілія Іванівна. Її вразила незвична тиша...

Усі спідлоба позирали на вчительку. Під цими немигтливими поглядами Лілія Іванівна перевірила, чи все у неї як слід, чи немає чогось дивовижного за нею на дошці. Та все було гаразд. Тоді вона розгорнула журнал і вимовила навімання прізвища, аби швидше вивести клас із заціпеніння.

— До дошки піде... Піде до дошки... Іванов... Ні, Петров... Ні-ні, Сидоров...

І тиша в класі зробилася мертвою...

А Робот вийшов на вулицю й подумав, що дуже вже оті Іванов, Петров та Сидоров активні. Тут потрібна пильність і пильність. Учителям за ними не допильнувати. Треба буде до хлопчаків зазирнути ще раз, поки вони не вигадали нічого жахливішого.

І він побіг далі на чотирьох лапах, сторчма задерши хвіст.

Через кілька днів він раптом пригадав, що збирався зазирнути до тих хлопчаків із школи. Де ж вони і як там вони?

Робот замружився, вимовив заклинання і, змахнувши хвостом, перенісся в одну з міських квартир, де невидимкою притиснувся до стіни.

Ледве він розглянувся, як здивовано потрусив головою. Було чому дивуватися. Просто над ним погойдувалися три пари хлопчачих ніг.

"Якщо всі стоять отак, значить, я стою неправильно, треба перевернутися",— вирішив Робот. Але, огледівшись, він зрозумів, що і шафа, й ліжка стоять правильно, отже, і йому не треба нічого робити. То хлопці стояли на головах, задерши догори ноги.

Обличчя Іванова, Петрова й Сидорова зробилися малиновими од перенапруження, та друзі не здавалися. Тільки Сидоров, щоправда, все канючив: "Досить. не можу більше". Та двоє інших обурено сипіли у відповідь на його благання, поки, нарешті, й вони не зрозуміли, що на сьогодні досить.

Звелися на ноги.

— Йога — видатна річ! — повчально проголосив Іванов.

— Нема питань! — труснув головою Петров.

А Сидоров уже говорити не міг. Частково, звичайно, од захоплення.

Хлопчаки критично оглянули один одного. Та-ак, до справжніх йогів їм іще — ого-го!

— Тепер займемося самоспогляданням,— наказав Іванов.

— Це дуже корисно для цього... я читав... для самовдосконалення,— додав Петров.

— А як ми це робитимемо? — тремтячим голосом спитав Сидоров. З усього було видно, що йому не дуже хотілося самовдосконалюватися.

— Ти чого це, пузатий, злякався? — поблажливо поплескав його по плечах Іванов.

— Не лякайся, це ж не на голові стояти,— вставив. Петров.

— А що робити? — не вгавав Сидоров.

— Дивись куди-небудь. І самопоглинайся.

— Що-що?..

— Коротше, давай!

— А куди дивитися?

— Та хоча б на власний пуп! І ні на що не відволікайся.

— Від усього відключайся.

Хлопчаки посідали на килим, підібгавши ноги, наче справжні йоги, й утупилися в простір. Запанувала тиша, в якій чітко чулося клацання годинника із сусідньої кімнати.

Проминуло десять хвилин, п'ятнадцять... Навіть Сидоров, що занепокоєно вовтузився на місці, зрештою заспокоївся, коли зафіксував погляд на клаптику шпалер, що відклеївся від стіни.

Зате Робот стомився стояти на місці. "Ну й диваки ж вони,— подумав він.— Замість того, щоб гасати, стрибати, у футбол ганяти, як усі люди, вони сидять і мовчать. Стривай-но, а може, вони хочуть зробитися роботами? То я допоможу їм!"

Він змахнув рукою, і там, де сиділи хлопчики, вишикувалися три чепурні металеві ящики. На одному було написано білою олійною фарбою "І-1", що означало: "Іванов, модель перша". А на двох інших, як ви легко можете здогадатися, було виведено "П-1" і "С-1".

Робот гадав, що йому одразу почнуть дякувати, але ящики мовчали. Першим, як завжди, за півгодини зарюмсавав ящик С-1. Як і в житті, він вийшов набагато гладкішим за інші два ящики.

— Хлопці, нумо кінчати все, га?

— Ти що! Не заважай,— перебив його І-1.— Сьогодні так гарно все склалося. Як ніколи. Чомусь ніщо не відволікало. А ти зараз узяв і все зіпсував.

— Я не хотів,— промовив, наче вибачався, ящик С-1.

— Зіпсував, зіпсував, усе зіпсував,— загудів обурено ящик П-1.

— Ну, вибачте, хлопці, я просто більше не можу. Дуже вже тисне щось усередині. Не збагну що.

— Гаразд,— змилостивився І-1.— Зараз ми хвилин із п'ять порозминаємось, і знову за вправи. Йога — це тобі не жарти!

— Добре. Дякую, хлопці,— зрадів ящик С-1. Після цього він навіть якось втратив свої строгі форми й уже більше став скидатися на мішок.

— Нумо! Раз, два!

— Що таке?!

— Ой, що зі мною?!

Спочатку ящики здивовано замовкли. Потім раптом застрибали по підлозі. Робот навіть трішки злякався.

— Що зі мною? — горлав І-1.

— А я? Де я? — репетував П-1.

— Мамо! — невпинно галасував С-1.

— Здається, ми перестаралися,— вирішив за всіх І-1.— Дуже вже заглибились у самоспоглядання.

Але як нам тепер із нього вибратися?

— Петров, ти щось бачиш?

— Ні-і.

— А ти, пузатий?

— Ні,— крізь сльози бурмотів С-1. І справді — крізь сльози, бо один бік цього блискучого металевого ящика раптом зволожився.

— Рятуйте! — загорлали вони всі утрюх.

— Чим це ви незадоволені? — спитав їх Робот, якому здавалося, що він зробив добру справу.

— Хто це? Хто це? — загаласували ящики, перебиваючи один одного.— Порятуйте нас, товаришу. Дуже просимо вас.

— Не розумію,— похитав Робот головою.— Ви тепер можете займатися отим вашим самоспогляданням скільки заманеться.

— Знущається,— випалив ящик І-1 і за мить почервонів, зробився із синюватого багровим.— Шкода, руки мене не слухаються.

— Підловити б його,— погрозово зашипів П-1.

— Тихше, хлопці, тихше, будь ласка,— заспокоював їх добрий С-1.

Робот замислився:

— Я можу спершу повернути руки-ноги, якщо вони вам потрібні.

— Давай! — процідив крізь зуби І-1.

— Звичайно! — швидко погодився П-1.

— Дуже просимо вас,— сказав ввічливий С-1, розуміючи, що далеко не все можна вимагати.

За мить трое хлопчаків стояли посеред кімнати. І нікого більше. Вони зазирали під ліжко, під стіл, задумливо почухали потилиці. Але ніхто з них не звернув уваги на ворону, що сиділа на гілці за вікном і пильно дивилася на них.

Не знайшовши незнайомця, хлопчаки спантеличено Perezirнулись і зайнялися більш важливою справою: почали стрибати, наскакувати один на одного, наче вперше народились на світ. А ворона, на подив птахів, що сиділи поруч, почухала голову

крилом та й подалася геть.

Робот насолоджувався польотом, коли раптом почув дивний голос:

— Говорить чарівне радіо! Увага! Увага! Увага! Люди на землі поспішали і, зрозуміло, не чули цього повідомлення. Воно, мабуть, призначалося справжнім чарівникам. Радіо вело далі:

— Сьогодні о восьмій годині вечора у готелі "Фіалка" відбудеться нарада з дуже чарівних питань. Явка всіх чарівників обов'язкова. Прохання до всіх з'явитися у цілком людській подобі, аби не повторити пригоду п'ятирічної давнини, коли чарівник Нукадар, що відпочивав у міському зоопарку, просто звідтіля у подобі тигра перенісся до готелю, чим зірвав урочисте відкриття наради. Повторюю, рівно о восьмій годині. Явка обов'язкова!

Ворона літала над містом до пізнього вечора, їй теж кортіло на нараду. Після сьомої години вона сіла на дерево перед входом у готель і почала чекати, коли прийдуть Аспарагус та інші чарівники. Але мимо проходили зовсім звичайні люди.

На міській вежі пробило восьму годину.

— Ех, чи пан чи пропав... Коли нема Аспарагуса, я можу тихцем туди гайнути. Я б упізнав його, коли б він з'явився.

Ворона повільно спланерувала за ріг. І невдовзі до готелю ішов огрядний чоловік у яскравій краватці.

Він ішов і раз по раз погладжував свої вуса. Перед скляними дверима трохи потупцював, хвацько підкрутив вуса й попрямував назустріч невідомому.

У вестибюлі зупинився, не знаючи, куди йти далі. Сходи були і ліворуч, і праворуч, а ще одні, широкі, посередині. Що ж робити? Адже не питатимеш у швейцара, де тут нарада чарівників. І раптом погляд вусаня впав на непоказний паперовий плакатик, прикрашений стрілочкою. На плакатику було написано великими літерами: "НА НАРАДУ З ДЧП".

"Та це ж воно! ДЧП — це "дуже чарівні питання".

І Робот попрямував туди, куди вказувала стрілочка. На поворотах нові паперові покажчики допомагали йому. Нарешті він опинився в залі й тихенько зайняв найнепомітніше місце.

— Скільки можна чекати? — буркотіли навкруги.

Робот утирав чоло.

— Кого ще нема?

— Здається, Аспарагуса.

Робот здригнувся, коли почув знайоме ім'я.

І раптом двері розчахнулися й до зали влетів його рідний Аспарагус, який тут же плюхнувся поруч.

— Всі зібралися, поїхали.

Блакитний промінець оббіг голови всіх, хто сидів у залі, й повернувся на сцену.

— Все гаразд,— оголосив звідти найголовніший чарівник.— Чужих нема. Самі чарівники. Вирушаємо.

І тої ж миті зала гойднулася й розчинилася в блакитному тумані.

Робот хотів був підскочити, але одразу збагнув, що це саме й почалася нарада, бо в голові його залунали різні голоси.

— Всі слухають мене і тільки мене,— пронизливо загорлав головний чарівник.

Головний чарівник зі своїм гачкуватим носом одразу не сподобався Роботові, а тепер, коли він почув його неприємний голос, то ще більше утвердився в своїй думці.

— Я по праву, яке надала мені рада, розслідував справу про порушення закону чарівником Нукадаром. Він навчив чаклунству чужинця і за це мусить бути покараний.

Миттєво в залі спалахнуло світло. Тепер на сцені перед головним чарівником стояв похнюплений чарівник Нукадар.

Всі в залі сумно зітхнули.

Головний чарівник розгорнув згорнутий у трубку указ. Він прокашлявся і, не приховуючи радості, виголосив:

— За порушення законів Нукадарові забороняється займатися чаклунством цілих сто років і ні днем менше.

У мертвій тиші Нукадар спустився сходами і, наштотхуючись на стільці, посунув до виходу. З його очей бігли сльози. Інші чарівники намагалися не дивитися на нього, бо нічим не могли зарадити йому.

Робот утиснувся в крісло. Отже, й Аспарагусові загрожує покарання.

А головний чарівник усе кричав у залу:

— Я не розумію, що означають ваші похмурі погляди. Адже ми вже давно домовилися, що у світі мусить бути зовсім небагато чаклунства. Кожний з вас має ліцензії на строго обмежену кількість див. Щорічно ми ці ліцензії перелічуємо й передаємо вам. Та коли наприкінці року ми підраховали загальну кількість див, виявилось, що їх більше, аніж, ліцензій. Серед нас з'явилися чарівники-браконьєри!

Робот сидів ні живий, ні мертвий.

— Вони творять свої дива без дозволу. Навіть страшно собі уявити, до чого це може призвести.

Після наради чарівники знову розбрелися по світу.

Робот ішов і думав. Він уявляв, як злий головний чарівник довідається про нього і за це позбавить бідлашного Аспарагуса можливості займатися улюбленою справою. Невже через нього Аспарагус перестане бути чарівником?

Ні, ні і ще раз ні!

Він щосили тупнув ногою і опинився перед дверима квартири Аспарагуса.

— Ви до мене? — здивувався господар, коли відчинив двері й побачив вусатого незнайомця.

Потрапивши в добре знайому йому кімнату, Робот, затинаючись, розповів чарівникові свою історію. І про те, як він випадково зробився живим, і про те, як зовсім не випадково навчився чаклунству.

Аспарагус слухав усе це і лише здивовано хитав головою.

— Любий Аспарагусе,— сказав Робот тремтячим од хвилювання голосом.— Я

повернувся, щоб ти знову обернув мене на бездушну машину. Я зрозумів, що ти можеш постраждати через мене.

Він замовк. І перед Аспарагусом стояв уже не високий чоловік із вусами, а звичайний робот, поцяцькований антенами і лампочками.

У кімнаті запанувала тиша.

Але ця тиша тривала недовго. Бо Аспарагус кинувся до свого залізного друга і щосили здушив його у своїх чаклунських обіймах. На його очах заблищали сльози, й він поспіхом заговорив:

— Ній ні. Ніколи я не позбавлю тебе усього того, чому ти навчився в цьому житті. Нехай краще мене покарають. Ти людина,— сказав він.— Своїм вчинком ти це довів, і я не віддам тебе нікому.

Робот розчулено заблимав усіма своїми лампочками.

— Але ж як нам бути?

Аспарагус і Робот замислилися.

— Послухай,— почав був Аспарагус і замовк. Виявилося, що у його нового друга нема імені, й невідомо, як до нього звертатися.

Аспарагус пошкріб потилицю, і щаслива думка одразу прийшла йому до голови.

— Якщо ти робот, то зватимешся Робом. Згода?

— Згода,— кивнув головою Роб.

Тепер вони удвох почали шукати шлях до порятунку.

— Кепсько зробилося нам, чарівникам, останнім часом,— нарікав Аспарагус на свою долю.— Колись головний чарівник не був такий злий. Це тепер він увесь час лічить і перелічує. Скільки див відпущено одному, скільки другому...

І тут Роб задумався — чому все це трапилося. Раніше головний чарівник був одним, а раптово зробився іншим. І тепер забороняє чомусь оживляти й навчати чаклунству кого б не було. Чому? А може, він сам — не він сам?!

Роб прошепотів заклинання, і раптом перед здивованим Аспарагусом з'явився такий самий, як і він, сивий чарівник.

— Поглянь, Аспарагусе,— сказав йому Роб.— А чи не зміг би я тебе, скажімо, підмінити?

Аспарагус ніяк не міг уторопати, навіщо все це, та раптом йому теж здалося, що...

— Невже ти хочеш сказати, що найголовнішого чарівника підмінили?

— А чому б і ні? Скажімо, якийсь його служник...

Незабаром вони були вже перед входом до квартири № 77, де мешкав головний чарівник. Пересвідчившись, що на сходах нікого нема, Аспарагус простягнув уперед руку, щоб пройти крізь стіну. Проте рука наштовхнулася на нездоланну перешкоду.

— Чому я не здогадався про це раніше! — спересердя вигукнув він.

— Що таке? Що сталося? — захвилювався Роб.

— Лиходій зробив свою стіну непроникною для чарівників. Ми не зможемо сюди увійти. Бідолашний наш друг!

— Що ж робити? Невже ніхто не зможе проникнути до цієї квартири?

Аспарагус знову спробував простромити руку крізь цеглу. Він пововтузився там і мовив:

— Чому ж ніхто? Люди зможуть. Але ж у нас немає знайомих людей. Знайомство з людиною — це порушення чергового закону головного чарівника-дурисвіта.

— У мене є знайомі люди,— раптом пригадав Роб.— Щоправда, це дітлахи. Годиться?

— Швидше до них,— кивнув Аспарагус.

Невдовзі чарівники опинилися в парку. Вони відшукали затишну місцину, і Роб заклинанням викликав туди хлоп'ят.

Спершу просто з неба спустився Іванов. Він був у самих плавках, а на тілі блищали крапельки води. Хвилину тому він плавав у басейні. Тренер із секундоміром у руках походжав неподалік за бортиком, як раптом на його очах плавець знявся в повітря і зник поміж хмар. Наляканий тренер упустив секундомір на дно басейну.

Петров прилетів, кліпаючи очима від сонячного світла. В його руках тріпотів надірваний квиток у кіно. Щойно він сидів у своєму улюбленому п'ятому ряді, коли несподівано його підхопив невидимий вихор і виніс у двері, а там — у відчинене вікно.

Потім з'явився Сидоров. У капцях і майці його висмикнули з крісла перед телевизором. В одній руці він затискав шматок хліба з джемом. Сидоров облизувався, озирався навсбіч і соромився свого вигляду.

Іванов, аби не гаяти часу дарма, вихопив у Сидорова окраєць і голосно заплямкав.

— Хто ви? — мовчазно дивилися на чарівників хлопчаки.

— Ви, напевне, не повірите нам, але ми — чарівники.

Хлопці здивовано закліпали очима.

— Я з вами давно знайомий.

І Роб нагадав хлопчакам про їхню першу зустріч із скелетом.

Хлопці здивовано поглянули на двох однаковісіньких сивобородих дідуганчиків. Та коли просто у них на очах дідуганчики почали обертатися то на куші, то на котів, то на собак, вони, згнітивши серце, повірили. Тим паче, що Роб та Аспарагус просили допомоги. А який піонер відмовиться допомогти чарівникові!

— А він нас не той? — захвилювався лише Сидоров, переступаючи з ноги на ногу у своїх капцях.

— Пусте! — перебив його Іванов, якому дуже подобалася така пригода. Недарма, виходить, він прилетів із басейну.— А от як ми туди потрапимо?

— Я зроблю вас маленькими-маленькими, ось такими.— Аспарагус показав на свій ніготь.— І ви легко прослизнете попід дверима.

— А як ми знайдемо, де захований отой ваш справжній чарівник? — спитав практичний Петров

Тут уже й Роб поглянув із сумнівом на Аспарагуса. Але того не так уже й просто можна було збити з пантелику. Він уже все обмізкував. Він засунув руку кудись у невидиму шафу й витяг звідти якийсь прилад на ремінці.

— Ось компас, стрілка якого вкаже на чарівника.

Потім він знову понишпорив рукою.

— А ось ліхтарик. Він допоможе вам розбудити його. Адже він напевно спить, коли не подає про себе вісточки.

Іванов заклопотано заклацав ліхтариком.

— Тільки не скеровуй його на нас. не витрачай даремно чарівне світло.

Усі вп'ятьох вони перенеслися на сходову клітку. Тут трійця хлоп'ят стрімко зменшилась і зникла під дверима квартири сімдесят сім.

Хлоп'ята пішли коридором й одразу ж наскочили на зграю чорних страховиськ.

— Хто це? — притислися вони до стінки, очікуючи, коли страховиська проминуть їх. Але ті незрушно стояли на місці. Хлопчаки придивилися й зрозуміли, що це зовсім не страховиська, а туфлі й черевики, які здалися їм велетнями.

За рогом вони завернули ліворуч і наштовхнулися на білий хмарочос, що височів біля стіни. Стрілка компаса показувала саме на нього.

Хлопчаки обмацали хмарочос, який виявився зробленим із металу.

— Холодильник! — раптом вигукнув Сидоров.— Це ж холодильник. А нам він зараз здається багатоповерховим будинком.

— Давай ліхтарик!

Вони присвітили, і за хвилину холодильник із білого зробився червоним. Перелякані хлопчаки одступили назад. І зробили це своєчасно. Тому що через секунду холодильник вибухнув і розлетівся на шматки. А посеред кімнати виріс величезний чарівник. Він позіхав і тер очі.

Хлоп'ята застрибали на radoшах. Але тут із сусідньої кімнати долинуло справжнє ревіння:

— Хто наважився розбудити мене?

Хлопчаки забилися в куток, не полишаючи світити ліхтариком, аби не дати знов заснути чарівникові, якого було заморожено.

І тут до кухні вбіг чарівник-дурисвіт і вкляк, поглянувши на постать, котра щойно виросла. Обличчя його з гнівного миттю зробилося поштивим.

— Любий мій господарю,— залепетав він.— Я так голосно заговорив, а ви ж спатоньки хочете. Ходіте, я одведу вас у м'якесеньку постіль.

— Не слухайте його,— кричали хлопчаки, та їхні голоси не долітали до чарівника.

Спираючись на свого "двійника", він почвалав до кімнати. Перед очима хлопців зачовгали величезні ноги. Кроки притихли, і лише тут хлопці помітили, що Сидоров зник. Невже він потрапив під чийсь черевик?

Не помітивши слідів друга, вони прошмигнули до кімнати. А що, коли знову вдасться розбудити чарівника?

На величезному ліжку вони побачили чарівника. Голова його безвладно лежала на подушці. А поруч походжав чарівник-дурисвіт й одноманітно бубонів:

— Спи. Спи. Спи.

Хлопці підкралися ближче й увімкнули свій ліхтарик. Не можна дати йому заснути!

— Треба спати. Треба спати,— лагідно умовляв дурисвіт.

Невже все програно?

І раптом голова чарівника підвелася над подушкою.

— Що ти говориш? — прогримкотів його голос.

— Хто говорить? — захвилювався дурисвіт.— Спить. Спить. Ніхто нічогосінько не говорить.

Та чарівник, уже не слухаючи його, здивовано кліпав повіками, озираючи кімнату. І знову розмовляв із кимось невидимим.

— Це він? — запитував чарівник.

Потім він скочив на рівні ноги й підступив до чарівника-дурисвіта.

— Ти хто? — суворо спитав чарівник.

— Я?.. Я?..— бурмотів дурисвіт, одступаючи.

— Ти будеш покараний,— грізно промовив чарівник...

На подив хлопчаків, головний чарівник видобув із свого вуха Сидорова, живого й неущкодженого. Отже, це він, друг, наважився на сміливий вчинок і, вхопившись за штанину чарівника, пройшов за ним до ліжка, а там почав будити його, горлаючи у самісіньке вухо.

Головний чарівник наблизив Сидорова до свого обличчя, аби краще розгледіти його. І тут він усе зрозумів, клацнув пальцями й повернув хлопчакам їхній нормальний зріст.

А потім вони сіли пити чай. Троє чарівників, один із яких був роботом, і троє хлопчаків. А посеред столу височів величезний торт для хлопців. І по-скільки зробив його Роб, то торт скидався на... комп'ютер.

Джерело: "Веселка", 1987

Переклад: Анатолій Костецький